

Přílohy

Příloha č. 1 - Přepis rozhovorů

Otázka 1. Co si představujete pod pojmem sourozenecká rivalita?

Rodič A_z: „Tak já si myslím, že to je takový zdravý soutěžení mezi sourozencema, kdo z nich bude lepší a kdo chce vypadat líp před rodičema a před kamarádama, hlavně před těma kamarádama asi nejspíš.“

Rodič A_m: „To je podle mě to, když jedno dítě závidí něco druhému. Jako třebaže si závidí hračku. Nebo třeba jedno z dětí si myslí, že druhý sourozenec má lepší chlebník, tak mu ho závidí.“

Rodič B_z: „Sourozenecká rivalita...je to boj mezi sourozenci o první místo, kdo bude lepší u maminky a tatínka. Boj o hračky a tak.“

Rodič B_m: „Já si myslím, že sourozenecká rivalita je žárlivost na hračky, věci, rodiče. Je to... neustálý boj.“

Rodič C_z: „Sourozenecká rivalita? Hádky mezi dětma o lásku rodičů, spory, soupeření o to, kdo je lepší a v čem.“

Rodič C_m: „Je to potřeba jednoho být lepší než ten druhý? Naschvály, žalování.“

Rodič D_z: „Sourozenecká rivalita je hádka. Jsou to hádky mezi sourozenci o hračky, spory, soupeření. Vydupávání si svého životního prostoru.“

Rodič D_m: „Je to soupeření mezi dětma. Sourozenci mezi sebou bojují, předhání se, kdo je lepší.“

Rodič E_z: „Hádky mezi dětma. Náš každodenní chléb. Fyzické boje o cokoliv. Hra.“

Rodič E_m: „Rivalita? To je soupeření. Naše děti spolu často soupeří. Perou se, někdy dost vášnivě. Rivalita je způsob prosazení před rodiči, konfrontace s druhým.“

Učitel A: „Neustálý boj mezi dětmi. Prvotně si myslím o lásku rodičů. A děti chtějí často být s rodičem samotné. A hlavně asi kluci.“

Učitel B: „No...žárlivost na to, jak se k tobě chovají rodiče, jestli tě upřednostňují, jak na tebe reagují.“

Učitel C: „Tak může to být v rámci školy překonávání se v nějakých výsledcích, v rámci rodiny hledání pro rodiče důležitějšího místa v rodině. I třeba, že se mladší snaží vyrovnat staršímu a díky tomu může ta rivalita vzniknout.“

Učitel D: „Nerovnoměrný vztah mezi dvěma sourozenci, jedno jakýho pohlaví, s tím, že mezi nima je soutěživost nejenom o přízeň, ale i o pozornost rodičů.“

Učitel E: „Žárlivost na to, že jeden má třeba přednost před druhým u rodičů, třeba prvorozený žárlí na mladšího sourozence, protože se mu věnuje maminka víc, než jemu.“

Otázka 2. Objevuje se rivalita u Vašich dětí? Jak se projevuje?

Rodič A_z: „Určitě a často. Tahají se o kamarády, předvádí se před sebou, jedna se vytahuje před druhou. A. má spoustu kamarádů, které zdědila po M., od té doby, co M. odešla na jinou školu. To samozřejmě M. vadí.“

Rodič A_m: „Myslím, že jo. Musíme kupovat stejné hračky, např. k Vánocům, protože mladší těžce snáší, že by měla mít jiný obrázek. Pak následují hysterické scény, vychytralé čenžování.“

Rodič B_z: „Samozřejmě. Děti se perou o hračky, dělají si naschvály, např. teď starší pokreslil mladší plakát, aby ji naštvál. Nebo starší hodil vajíčko za skříň jen proto, abychom se věnovali jemu a neřešili něco s mladší. Aby se prostě vše točilo kolem staršího dítěte.“

Rodič Cz: „Popravdě řečeno, se zas tolik neprojevuje. Máme starší dceru, která je introvert a velice rozumná, takže se u nás žádné velké hádky nekonají.“

Rodič Cm: „Projevuje se. Děti se často hádají, většinou vše vyvolává mladší syn a starší dcera se hádat nechce. Nevím, kde je rozřešení, asi je to tím, že dcera je uzavřenější, kluk je divoch.“

Rodič B_m: „Určitě objevuje. Starší syn, myslím, dost žárlí na dceru. Nevím proč, nemyslím si, že má důvod. Dělají si naschvály, hodně se perou kvůli hloupostem.“

Rodič Dz: „Naše děti se často hádají. Myslím si, že spory vyvolává mladší dcera, protože je živější.“

Rodič D_m: „Děti se hádají o naši pozornost. Taky se stává, že mladší dcera provokuje staršího syna. Nevím, jak přesně spory probíhají, ale nejčastěji vidím, že se děti perou, až musí žena zasáhnout.“

Rodič Ez: „Objevuje se u nás. Máme doma dvě horký krve. Kluci se perou, hádají, dochází i k slzám. Zároveň musím říct, že je cítit neuvěřitelná touha mladšího kluka vyrovnat se staršímu. To se ale nikdy nestane, protože starší je zkrátka někde jinde a možná, že ho to částečně frustruje.“

Rodič E_m: „Rivalita se projevuje. Často vim, že chtějí být se mnou, ale každý sám. Ale to je normální, ne.“

Otázka 3. Jak reagovalo starší dítě na příchod mladšího sourozence?

Rodič A_z: „To bylo už v těhotenství, M. už se nepočůrávala, ale když se blížil příchod A., začala se znovu počůrávat. Takže znovu měla pleny a tím se zklidnila, tím, že jsem se jí začala věnovat a starat se o ni jako o miminko. A vždycky se jí líbilo u babičky a po příchodu mladší sestry k babičce jezdit nechtěla, brečela tam. Chtěla prostě pozornost stejně jako malá.“

Rodič A_m: „To myslím, že bylo v pohodě, M. se těšila, že bude mít sestřičku, chtěla se o ni starat, plánovala si, že si spolu budou hrát.“

Rodič B_z: „No, tak to byl docela boj, starší syn mladší miloval, ale vyžadoval stejnou pozornost jako novorozeně. Začal znovu cumlat dudlíky místo mladší. Nebo naopak dělal, že je velký bratr a chtěl mladší nakrmit. Jenže měsíčnímu dítěti dával do pusy křupky. To bylo štěstí, že se neudusila.“

Rodič B_m: „Žena, když byla na mateřské, tak to s ním dost řešila, že bude mít sestru, tak myslím, že na to byl připravený.“

Rodič Cz: „Musím přiznat, že jsme z toho s manželem měli velký strach. Dcera měla veškerou pozornost, měla všechnu naši lásku a najednou měl přijít vetřelec. K našemu překvapení se dcera chopila pečovatelské role a začala se cítit důležitější.“

Rodič Cm: „Měli jsme z toho strach a je pravda, že i když vše proběhlo v pohodě, dcera se trochu zklidnila. Před narozením jejího bráčky byla živější.“

Rodič Dz: „Syn se na sestřičku těšil, dokonce ji vymyslel i jméno. Vzhledem k tomu, že jsme se zároveň stěhovali, si myslím, že to bylo jen několik změn najednou, který syna spíš pozitivně ovlivnily.“

Rodič D_m: „Myslím, že se syn těšil. Potřeboval partáka na lumpárny, tak jsme mu to vysvětlovali.“

Rodič E_z: „Starší syn se těšil na brášku. Když se narodil, občas na něj dost žárlil, pamatuju si i že se mu občas jako malému miminu snažil ublížit. Ale to už je pryč. Teď je z nich dobrá dvojka. I když se perou jako koně.“

Rodič E_m: „Začátky byly krušné, on totiž pořád vyžadoval pozornost a ve chvíli, kdy se mladší narodil, mu ji začal brát. Takže se vztekal a možná že tím i dost trpěl.“

Otázka 4. Považujete rivalitu za problém? Proč?

Rodič A_z: „Nepovažuju, protože se aspoň motivujou k lepším výsledkům, mně se to docela i líbí. Akorát bych potřebovala, aby starší více vynikala v něčem. A často vyhrává soutěže, i ve škole jí to jde líp než dřív starší.“

Rodič A_m: „Rivalita je v pořádku, je vidět, že se děti vzájemně vnímají, je mezi nimi interakce.“

Rodič B_z: „Asi ne, problém to není, asi je to všude a myslím, že se to časem zklidní samo. Je to v dětství normální. Já se jako dítě s bráchou taky prala a teď se máme moc rádi. A holky bez sebe taky dlouho nevydrží.“

Rodič B_m: „Problém to není, aspoň se budou umět bránit i v dospělosti. Ale musíme řešit třeba dárky. Dětem musíme dávat podobné věci, aby se o ně nepřetahovaly, i když máme kluka a holku.“

Rodič C_z: „Nepovažuju. Nemyslím si, že v našem případě by to byl problém. Máme štěstí, že máme starší dceru, možná že naopak by to bylo komplikovanější.“

Rodič C_m: „Myslím si, že pro život jenom dobře. V životě se člověk často hádá. Já to znám z vlastní zkušenosti, když jsem vyrůstal ve velkém rodině. Ale u nás doma se děti zas tak moc nehádají.“

Rodič D_z: „Za problém ji nepovažuju, když má nějaký hranice. Je fakt, že občas se mi stane, že mi spory mezi našimi dětmi přijdou až moc divoké, pak je mi z toho až smutno. Doufám, že je to tak normální.“

Rodič D_m: „Není to problém, všichni jsme to zažili. To, že se sourozenci hádají je normální. Kdo jsme to nezažil.“

Rodič E_z: „Vůbec ne. My jsme s manželem rádi a musím říct, že se občas dost bavíme. Mladší se tím dost učí, starší taky, ten se zase učí ustupovat a bejt ten rozumnější.“

Rodič E_m: „Problém to asi není, vždyť to zažil každej, ne? Když je to v normě, je to v pořádku.“

Učitel A: „Ne, vůbec ne. Do života si myslím, že je to úžasné, protože boje v životě jsou, tak se to aspoň naučí v dětství, což jsem se já nenaučila jako dítě.“

Učitel B: „Je, velký. Chování dětí i rodičů může ublížovat a dítě si to pak odnáší do dalšího života.“

Učitel C: „Ne. Pokud jsou děti zdravě vychovávány, jako záměrně je rodiče proti sobě neštvou, tak je to dobře. Třeba u těch méně schopnějších to pak může vyvolat pocit zabrat a motivovat.“

Učitel D: „Ne, myslím si, že je to taková přirozenost, že jde sice o boje, ale nevinné.“

Učitel E: „Ne, není, myslím, že ne, pokud to teda nepřesáhne nějakou hranici. Je to normální, každý z nich chce, aby ho měli rodiče nejraději na světě.“

Otázka 5. Jsi rád/ráda, že máš bratra/sestru?

Dítě A₁: „Dřív teda moc ne, protože jsem jí musela pořád hlídat, ale když jsem začala chodit do školy, tak si spolu hrajeme na školu a to mě baví.“

Dítě A₂: „Ne, když mi bere hračky. Ale když mi dovolí, abych jí česala vlasy, tak jo. A taky spolu jezdíme na tábor, sama bych tam nechtěla.“

Dítě B₁: „Někdy mě hrozně omezuje. Je hrozně pomalá a všechno jí trvá a ještě jí musím pomoci. Asi bych byl rychlejší, kdyby nebyla. Někdy bych chtěl bejt sám.“

Dítě B₂: „Nejsem, brácha mi zlomil ruku, když se předváděl před sestřenicemi a občas do mě kope, jen tak pro zábavu.“

Dítě C₁: „No brácha občas hrozně otravuje. Pořád mi leze do pokoje. Jako mám ho ráda, ale někdy bych chtěla bejt sama jenom s tátou a s mámou.“

Dítě C₂: „Já bych byl radši sám, protože ségra chce, abych byl její sluha.“

Dítě D₁: „Moc ne, je divná. Chce se hádat a nechce uznat, že mam pravdu. Taky neuklízí.“

Dítě D₂: „Jsem ráda, ale štve mě. Žaluje a křičí na mě.“

Dítě E₁: „Ne. Musím se o něj starat a furt za mnou dolezá.“

Dítě E₂: „Nevim, asi jo.“

Otázka 6. Čím bývají často způsobeny hádky mezi Vašimi dětmi?

Rodič A₂: „Asi o hračky, mění si je, handlujou. M. se snaží nad A. vyvrátit tak, že jí nabídne starou hračku za novou. A. vždycky chtěla vyměnit, teď už ne tak často, ale pořád se hádají.“

Rodič A_m: „Jedna se snaží vyprovokovat druhou, nemusí to mít ani důvod. Upozorňuje na sebe. Taky se hádají o povinnosti. Ani jedna neudělá nic navíc.“

Rodič B_z: „Tím, že se se starším musím víc učit, tak víc času trávím s ním než s mladší a ta to může vidět tak, že ji mám míň ráda. Často mladší říkám, ať si jde hrát, že teď děláme úkoly a ona by přitom byla raději s námi. Nebo když řeknu, ať si třeba složí věci tak pěkně jako starší. Asi to srovnávání. To už jsem viděla ten pohled.“

Rodič B_m: „Myslím si, že se hádají o nás. Oba dva chtějí být středem pozornosti a soupeří mezi sebou o to, ke komu jsme zrovna víc nakloněni. I když se jim tyhle podněty snažíme dávat co nejmíň.“

Rodič C_z: „Nejčastěji mladší syn provokuje sestru z nejrůznějších důvodů. Škádlí ji, občas si i vymýšlí. Myslím, že často by si s ní chtěl hrát, ale ona o to nestojí a on si to přebere po svém.“

Rodič C_m: „Kluk provokuje holku. Dcera se hádat většinou nechce, syn je temperament. Důvody nejsou stejné, vždycky se něco najde. Od pošťuchování, přes vyndávání myčky.“

Rodič D_z: „Dcera provokuje syna. Ale nechci to zase podávat tak, že by on byl svatoušek. Spíš to tak vždy dopadne. Dcera je větší živel než syn. Hádky jsou způsobeny všedními záležitostmi počínaje vyndáním myčky, konče úklidu klece našeho morčete.“

Rodič D_m: „Naše děti mají společný pokoj, proto jsou hádky na denním pořádku. Komunikují spolu denně, doufám, že si i normálně povídají, ale spíš si myslím, že se často pošťuchují kvůli nesmyslům a taky se hádají o svoje povinnosti.“

Rodič E_z: „Většinou kdo za co může. Kdo měl vyndat myčku, jít s košem a tak dále.“

Rodič E_m: „Provokují se, starší si je vědom větší síly a malýho baví staršího provokovat. Nejčastěji si něco seberou a nechtěj si to vrátit. Asi tak. Ale mají se rádi, to já vim.“

Dítě A₁: „Když jsem začala chodit do školy, tak A. byla ještě ve školce a mohla chodit klidně ven a já jsem se musela pořád učit. A chodily s mamkou na hřiště, hrály si a tak. Hádáme se taky o hračku.“

Dítě A₂: „Myslím, že o hračku. Když si jí vezmu já, tak B. ji chce hned půjčit a to já nechci.“

Dítě B₁: „Udělá mi nepořádek v celém pokoji a já to pak musím uklidit. To mě děsně štve a to na ni pak křičím. Nebo jí řeknu, ať jde pryč a ona nejde.“

Dítě B₂: „Pořád se hádáme, protože brácha říká, že zdržuju, třeba ráno, když vstáváme, tak on říká, že nechce přijít pozdě a hrozně chvátá a já ho nestíham.“

Dítě C₁: „Hádáme se, kdo půjde s odpadkama. Udělá bordel v pokoji a vždycky to musím uklidit, protože to nestihne.“

Dítě C₂: „M y se hádáme kvůli tomu, že třeba brácha si něco vezme, něco máho a pak si to někam schová a už mi to nedá.“

Dítě D₁: „Sestra dost často žaluje a třeba si vymejší rodičům různé věci, který nejsou pravda.“

Dítě D₂: „Já si myslím, že mě muj brácha nemá rád a proto se hádáme. Já ho mám ráda.“

Dítě E₁: „Chodí žalovat a chce všechno opakovat po mně.“

Dítě E₂: „Mlátí mě a má větší sílu, takže se bráním.“

Otázka 7. Kdo ze sourozenců při hádkách ustupuje?

Rodič A_z: „Teď už ani jedna. Dřív ta mladší, teď se síly vyrovnaly. Od té doby, co je A. ve škole, jakoby se cítila rovnocenná a drží si svou pozici.“

Rodič A_m: „Asi starší, je rozumější.“

Rodič B_z: „Myslím, že ustupuje častěji dcera. Starší syn si vybojuje to, co chce pláčem, ať už se jedná o hračky nebo o cokoli jinýho. Dcera si někam zaleze, trucuje, občas dojde taky k výbuchu pláče, když je situace vyostřenější. A syn využije situace a zvítězí.“

Rodič B_m: „Nejsem si jistej, kdo ustupuje, myslím, že se velmi dobře doplňují.“

Rodič C_z: „Když dojde k hádce, vyprovokuje syn dceru a ta s tím nechce mít většinou nic společného. Občas v ní ten pohár přeteče a dojde k hádce, ale ta netrvá dlouho. Jo, ustupuje dcera.“

Rodič C_m: „Náš syn by nikdy neustoupil. On je takový svéráz, myslím, že to jednou nebude mít lehký. A dcera se vlastně ani hádat nechce, někdy mi přijde, že jí je bratr ukradenej. Má ráda svůj klid.“

Rodič D_z: „Těžko říct, kdo ustupuje, spíš to dopadne tak, že musím zasáhnout já a rozsoudit je.“

Rodič D_m: „Ustupuje dcera, protože syn jí ukonejší a nabídne všelijaké možné řešení na další spojení. Dalo by se říct, že celkově mají naše děti přátelský vztah.“

Rodič E_z: „Neustoupí ani jeden, na to jsou oba moc hrdí. Takže je to tak, kdo odpadne dřív.“

Rodič E_m: „Ustoupí spíš ten mladší, on k staršímu hodně vzhlíží. Ten ho většinou nějak přepere, přeargumentuje, ukecá, ať nejde žalovat, slíbí mu za to nějaký výhody, který pro něj budou něco znamenat, a to zabere.“

Dítě A₁: „Asi ani jedna, to se hádáme, dokud se to nevyřeší. Třeba dam A. pohlavek a ona jde do rohu a tam trucuje. A už si hrát nechce.“

Dítě A₂: „Když mě fakt naštvě, tak jdu do postele a nemluvim s ní. Ať si dělá, co chce, já si pak vezmu jinou hračku.“

Dítě B₁: „No asi ségra, protože jí vždycky něco slibím a ona ustoupí. A někdy to třeba ani nesplním a to je naštvaná zase.“

Dítě B₂: „My, když se hádáme, tak hlavně já, protože brácha chodí na aikido. Skoro vždycky já ustoupím.“

Dítě C₁: „Já ustupuju. Protože já se s nim nechci hádat. Je malej a blbej.“

Dítě C₂: „Ustupuje ségra, protože ví, že já mam větší sílu“

Dítě D₁: „Při hádkách ustupuje ségra, protože ví, že mam vždycky pravdu.“

Dítě D₂: „Většinou já, protože vim, že rodiče si budou myslet, že má brácha pravdu.“

Dítě E₁: „On ustoupí, protože mu nic jinýho nezbyde.“

Dítě E₂: „Nevim kdo. Já, protože má větší sílu.“

Otázka 8. Vstupujete do sourozeneckých hádek?

Rodič A_z: „Málokdy, nechám je, aby si to vyřídily mezi sebou, a když už je to neúnosný, tak vynadám oběma, aniž bych věděla, o co jde.“

Rodič A_m: „Jo, když se holky neshodnou, nejdřív je jde napomenout žena, když to nepomůže, jsem na radě já. To zabere.“

Rodič B_z: „Jistě, samozřejmě. Bud' vynadám oběma stejně, nebo staršímu, protože očekávám, že má víc rozumu. Často jdou děti každý do jiného pokoje a tím je potrestám, protože vlastně pokazím hru, i když se zrovna nepohodly.“

Rodič B_m: „Většinou jo. Často do nich vstupuje žena, když to nepomůže, jsem na radě já.“

Rodič C_z: „Nevstupuju. Občas ze zájmu, protože mě zajímá, co se děje, ale ne kvůli tomu, že bych je od sebe musela tahat. To se u nás neděje.“

Rodič C_m: „Vstupuju sem tam, protože se snažím mírnit syna. A tím vlastně trochu chránit dceru.“

Rodič D_z: „Upřímně vstupuju. Nedokážu pozorovat, jak se děti hádají o nesmyslech, když vím, že společně to můžeme vyřešit pár větami.“

Rodič D_m: „Snažím se jim do hádek nevstupovat, ačkoliv vím, že kolikrát nelze zasáhnout jinak.“

Rodič E_z: „Snažíme se je nechat vyblbnout. Oni jsou zkrátka temperamentní oba dva po manželovi. On je to samý.“

Rodič E_m: „Asi se moc nesnažíme je soudit. I když někdy není jiná možnost.“

Dítě A₁: „Když se hádáme, tak jim to je jedno, ale když se hádáme víc, tak spíš mamce dojde trpělivost a to za námi přijde a vynadá nám.“

Dítě A₂: „Já si myslím, že když se hádáme, tak přijde mamka a vždycky řekne, že nám zavolá tatínka, a že nám dá na zadek.“

Dítě B₁: „No ona mi vždycky řekne, ať na ní nekřičím nebo že zavolá mamku. Vždycky mamííí a máma řekne, ať jí necham.“

Dítě B₂: „Mamka nemá ráda hádky, tak vždycky řekne, ať se nehádáme.“

Dítě C₁: „Jo. Máma. Táta ne, ten to neřeší. Ale máma ta je přísná a nesnáší, když řveme.“

Dítě C₂: „Máma skoro pořád. Naposledy jsme se hádali na letišti. Mamka řekla, že pujde do blázince, až bude babička a to my nechceme, tak jsme se přestali hádat.“

Dítě D₁: „Mamka a někdy i taťka, ségra hrozně ječí a je to děsně slyšet.“

Dítě D₂: „Jo, ale většinou řeknou mně ať nervu a bráchovi ať mě nechá.“

Dítě E₁: „Jo, musí bráchu uklidnit, když si moc dovoluje“

Dítě E₂: „Ani moc ne. Jenom když jdou třeba na záchod a vidí nás, jak se pereme, tak řeknou, ať přestaneme.“

Otázka 9. Dáváte druhého sourozence za vzor? V jakých oblastech?

Rodič A_z: „Ne. Vůbec ne. Nedělám to. To by bylo hádek mnohem víc.“

Rodič A_m: „Asi ne. Neuvědomuju si to. Ale sama od sebe si A. vytvořila M. jako vzor. Když si M. maluje, jde A. hned taky.“

Rodič B_z: „Tak třeba zrovna s úklidem, v učení ne, ale ten úklid jo. A taky – obě děti hrají na flétny, tak občas řeknu, podívej, V. trénuje, ty netrénuješ. Mladší je to všechno tak nějak jedno asi. V. je víc cílevědomý asi.“

Rodič B_m: „Asi ne vzor, ale školní výsledky porovnáváme.“

Rodič C_z: „Když nad tím tak přemýšlím, nevím, jestli je to dobře, ale asi ano, dávám. Synovi dávám za vzor dceru. Má dobré známky a je víc soustředěná na práci ve škole. Syn ve škole občas zlobí, nosí poznámky.“

Rodič C_m: „Obě naše děti jsou z jinýho těsta. Nedávám nikomu nikoho za vzor. Je to černá a bílá, jing jang. Dcera má lepší známky a radši si čte knížky, syn je sportovec tělem i duší.“

Rodič D_z: „Syn je zdatnější matematik, možná že ho dáváme mladší ségře za vzor, protože ona takové výsledky nemá.“

Rodič D_m: „asi jo, řek bych, že ve škole. Aspoň se mladší bude víc snažit.“

Rodič E_z: „To ani není potřeba. Mladší je dost motivovanej starším sám o sobě. Chce se mu vyrovnat, to je vidět. Vlastně je to asi jeho idol. Starší něco umí a je jasný, že toho zná víc, protože má náskok pár let. Ale to mladšímu nevysvětlím. Takže on vlastně žije neustále ve stínu svého bratra. Takže my to už nijak nemusíme podporovat, spíš se to snažíme minimalizovat.“

Rodič E_m: „Nesrovnáváme. Oni se tak poměřují mezi sebou i bez nás. Hlavně mladší. Ten by chtěl být tak velký jako brácha.“

Dítě A₁: „To mamka udělala jenom jednou, ale já jsem jí řekla, že je A. ještě malá, že já jsem měla dřív taky samý jedničky.“

Dítě A₂: „Občas mamka řekne, že B. je šikovná a uklízí, ať si jdu taky uklidit věci.“

Dítě B₁: „No, když třeba lže, tak mi mamka řekne, ať jsem lepší a nelžu.“

Dítě B₂: „Někdy jo. Třeba když se brácha učí, tak mamka říká, ať se taky takhle učím, až budu velká. Nebo abych si uklidila pyžamo jako brácha.“

Dítě C₁: „Asi ne. To nevim.“

Dítě C₂: „Jo, třeba, když nesním celej oběd a ségra jo, tak mi mamka řekne, podívej se na ségru, ona snědl celej oběd a ty míň.“

Dítě D₁: „Nedávají mi ségru za vzor. Spíš ségře dávají mě za vzor.“

Dítě D₂: „Já jsem trochu hloupější než brácha, tak občas řeknou, abych se víc učila a že mi kdyžtak brácha pomůže, že to umí.“

Dítě E₁: „No občas bráchovi řeknou, že mi jde matika a že jsem třeba vyhrál olympiádu. Tak ať je taky takovej.“

Dítě E₂: „Nesrovnávají nás.“

Otázka 10. Chodí Vaše děti na stejnou školu? Můžete popsat výhody a nevýhody výběru stejné či jiné školy?

Rodič A_z: „Nechodí, starší chodí jinam, měla problémy. Výhodou je, že mladší musí být samostatnější, Starší se může prosadit, nedýchá jí na záda A. A ještě si od sebe odpočinou, jinak jsou spolu pořád. A to je asi jediné.“

Rodič A_m: „Teď prvním rokem nechodí. Nevýhodou je, že musíme holky vyzvedávat na jiných místech. Výhody asi nenacházím.“

Rodič B_z: „Ano. Výhodou je, že starší vodí do školy mladší. Bydlíme kousek od školy, tak to jde. Nevýhody si neuvědomuju.“

Rodič C_z: „Naše děti chodí na stejnou školu a vidím v tom samá pozitiva. Už známe učitele a víme, co od nich čekat.“

Rodič C_m: „Jo, oba chodí do stejné školy, připadá mi to nejvýhodnější ze strany rodiče i dítěte. Vozíme je na stejné místo a starší dává pozor na mladšího.“

Rodič E_z: „Chodí na jednu školu a nevidím žádnou nevýhodu.“

Rodič E_m: „Na jednu školu chodí, se školou jsme spokojeni, takže nevidíme se ženou důvod nějakých změn. Krom toho to šetří čas.“

Rodič B_m: „Chodí na stejnou školu, výhody vidím v praktických věcech, jako je třeba vyzvedávání. Nevýhody asi nevím.“

Rodič D_z: „Ano, chodí a je to pro nás jednodušší.“

Rodič D_m: „Chodí na stejnou školu, nevidím důvod, proč bysme měli dát každého jinam. Leda, že bysme se školou byli nespokojeni, to bysme pak asi mladší dítě šoupli na jinou školu. Takhle je to ale snažší.“

Otázka 11. Pociťujete, že se touží mladší dítě vyrovnat staršímu? V jakých oblastech/činnostech? Jak se to projevuje?

Rodič A_z: „Spíš má mladší svoji hlavu a jde si za svým cílem. Nikdy jsem si toho nevšimla. Jenom asi flétna. V tom je starší dobrá. Mladší vidí, že to M. jde, a tak trénuje a chce být stejně dobrá.“

Rodič A_m: „Jak už jsem říkal, myslím, že je M. vzorem pro mladší dceru. A. je hodně tvrdohlavá, klidně bych i řekl, že za pár let už bude lepší. Myslím, že chce a ve všem, ve sportu i v učení“

Rodič B_z: „Ne. Určitě ne. Mladší má úplně jinou povahu, je flegmatik, kdežto starší je studijní typ, cílevědomý. Snaží se. Mladší je i jedno, jestli dostane pětku nebo jedničku, neukazuje žádné emoce. Syn by za pětku brečel. Myslím, že se vyrovnat starší nechce, v ničem. Naopak, má vlastní hlavu.“

Rodič B_m: „Spíš ne, mladší dcera má svou hlavu. Občas mu něco závidí, to jo, ale vyrovnat se mu asi nechce.“

Rodič C_z: „Myslím, že ne.“

Rodič C_m: „Každý je jiný, myslím, že syn se mladší vyrovnat nechce.“

Rodič D_z: „Myslím si, že se mladší dcera snaží vyrovnat staršímu bratrovi v mnoha ohledech. Hlavně ve výsledcích ve škole.“

Rodič D_m: „Nevím, možná ve škole jo, ale jinak asi ne. Dcera má spoustu kamarádů a koníčků, syn je raději doma.“

Rodič E_z: „O tom už jsem mluvila. Ano, snaží se mu vyrovnat, hlavně ve sportu a známkách. Dost je na něj i fixovanej. Sice se perou, hádaj a kdesi cosi, ale potom mu starší vypráví nějaké zážitky a mladší jen kouká s otevřenou pusou a potom to vypráví

svým kamarádům, jakýho má super skvělýho brácha. A když třeba jel starší syn na tábor a mladší ne, tak už bylo vidět, jak se mu stejská.“

Rodič E_m: „Asi jo, ve škole. Vzhlíží k němu. Je to ten velkej brácha. A tak to má asi bejt.“

Dítě A₂: „B. je lepší v počítání, to bych taky chtěla být dobrá, tak musím víc trénovat. Ale mamka říká, že jsem taky šikovná.“

Dítě B₂: „Já ne, protože můj brácha strašně zlobí. Ale chtěla bych být už tak stará jako on, to bych dostávala větší kapesný.“

Dítě C₂: „Ségra je pořád naštvaná. To bych nechtěl. Ale zase dobře čte, to bych docela chtěl. Ale on musí dělat víc věcí doma, protože je starší. Tak nechci být jako ségra. A ještě ke všemu je to holka.“

Dítě D₂: „No, matiku umí dobře, to by se mi hodilo, ale jinak je s ním nuda.“

Dítě E₂: „Brácha je dobrej v hodně věcech, asi jo. Je dobrej ve fotbale.“

Učitel A: „Myslím, že ne. Z mých zkušeností je první z dětí ambicióznější než druhorození a je jim to tak nějak jedno. Druzí jsou, spíš takové mouchy snězte si mě.“

Učitel B: „Podle mě velmi často. A v tom, co hodnotí rodiče. Co je podle nich důležité. Mohou to být známky, to, co řeší rodiče.“

Učitel C: „Já si myslím, že je to docela normální. Ve škole určitě, i v rodině, někoho berou zodpovědnějšího, někoho míň, tak chce být na stejné úrovni.“

Učitel D: „Jo. To je takový základ asi. A starší si dokazuje na mladším, že je lepší. Asi ve všech oblastech. Ve škole je to dost vidět. Starší je pro mladšího vzor a ten starší má zvládnuto, tak si dokazuje, že je lepší.“

Učitel E: „Ano. Mladší z dětí vidí před sebou toho šikovnějšího, a pokud je ještě rodiči chválené, je jasné, že chce být podobné jako starší. Nejvíc asi ve známkách.“

Otázka 12. Myslíte si, že jsou mladší děti úspěšní ve stejných předmětech jako starší?

Učitel A: „Ne, vůbec ne. Spíš jim jde něco jiného. Starší byla dobrá na matiku, mladší jde čeština a výtvarka.“

Učitel B: „To záleží na nadání dítěte. Ale myslím, že ne. Ze zkušenosti musím říct, že většinou jim jdou jiné předměty.“

Učitel C: „Já se s tím ještě nesetkal. Spíš je to naopak. Spíš jim jde něco jiného.“

Učitel D: „Každý je spíš dobrej na něco jinýho. Nejsou stejní, naopak. Zázemí je stejné, víme, jak pracují, jaký je postoj ke škole, ale děti jsou dost odlišní.“

Učitel E: „Myslím, že ne. To je teda protipól toho, co jsem říkala před chvílí, ale i když se děti asi snaží, bohužel jim to z mé zkušenosti nejde tak dobře, jako prvním dětem.“

Otázka 13. Zapisujete/zapisují rodiče své děti na stejné kroužky?

Rodič A_z: „Většinou chce mladší dělat to, co starší, takže asi jo. Většinou.“

Rodič A_m: „Jo, jo. Když starší přijde s něčím, co ji baví, chce do toho jít i mladší.“

Rodič B_z: „S největší pravděpodobností to bude bavit obě. V tomhle si docela notujou.“

Rodič B_m: „No tak tady v Praze to je o dost jednodušší, než je vozit každého jinam. To by bylo dost náročný.“

Rodič C_z: „Rozhodně ne. Každý je na něco jiného. Syn je sportovně založený, dcera radši kreslí a čte.“

Rodič C_m: „Ne, to určitě ne. Naše děti jsou fakt každý jiný. Syn chodí na fotbal a na florbal, dcera do zušky na výtvarku.“

Rodič Dz: „Ne, to by nešlo. Syn chodí na šachy s dcera na dramaťák. Jsou hodně odlišní.“

Rodič Dm: „Nene, dcera je zaměřená spíš sociálně, baví ji kolektivní sporty a hry, syn je opak, chodí na šachy.“

Rodič Ez: „Zapisujeme. Ne že bychom chtěli, ale mladší syn chce chodit na fotbal jako brácha, chce lyžovat jako brácha a tak dále. Takže ano, mají stejné zájmy. U nás tahle motivace vážně funguje.“

Rodiče Em: „Jo, protože je baví stejný věci.“

Učitel A: „Já myslím, že je to podle zkušenosti rodiče s kroužkem, když se dětem líbí na kroužku, snaží se, aby chodil i ten druhý. Každopádně je to pro rodiče jednodušší.“

Učitel B: „Zapisují, ale asi by neměli. Je to pro rodiče asi jednodušší, ale není to dobré. Vzniká tak mezi nimi větší rivalita.“

Učitel C: „Ne. Myslím, že nezapisují, většinou rodiče ví, co děti baví a nenutí je k ničemu, co nechťejí.“

Učitel D: „Ani ne. Rodiče ví, co jejich děti baví. Když je to nějak sportovně laděná rodina, tak to u sportu asi zůstane, ale není to závislé na sourozencích.“

Učitel E: „Nemám ten pocit. Asi se snaží děti vyslechnout a zjistit, co by je bavilo. Stává se ale, že mladší chce chodit na stejný kroužek jako starší. A tím si pak ubližuje.“

Otázka 14. Domníváte se, že rodiče své děti srovnávají? V jakých oblastech?

Učitel A: „Myslím, že jo. Na třídních schůzkách hodně, hlavně v předmětech jako je matika a čeština. Individuálně přijdou a chtějí i po mně srovnání. Já se tomu snažím vyhnout. Snažím se mluvit jen o tom dítěti, které aktuálně učím.“

Učitel B: „Určitě jo, minimálně podvědomě. Je to normální. Určitě i ve škole – ten nosí jedničky, ten si ani nezapiše úkol. Denně to řeší.“

Učitel C: „Stoprocentně. Snad ve všech oblastech. Určitě škola, asi i úklid, chování... všechno.“

Učitel D: „Snaží se, aby to tak nebylo, ale bohužel to tak je. Nevyhnou se tomu. Myslím, že většina má své děti stejně ráda, ale je to asi přirozené je srovnávat a hlavně ve škole. U staršího jsou asi zvyklí, že to všechno šlo ve škole, u mladšího to může být naopak. Děti jsou odlišné, může jim to jít odlišně i ve škole.“

Učitel E: „Ano. Určitě ve škole, v tom, jestli byli ve stejném věku na stejné úrovni nebo ne. Je to asi normální. Bohužel.“

Otázka 15. Srovnáváte slovně školní výsledky jednoho z dětí s druhým sourozencem? Při jaké příležitosti?

Rodič Az: „Ne. To by jim strašně ublížilo, každé to jde jinak. Jedna je pozornější a vnímavější, druhá je nepozornější. To jsou asi věci, za které nemůžou. Každá je jiná. Nesrovnávám.“

Rodič Am: „Párkrát jsem to asi udělal. V těch školních věcech. Starší občas potřebuje trochu nakopnout dopředu, a když jí bude mladší dýchat na záda, třeba mákne.“

Rodič Bz: „To ano. Když jdu na třídní schůzky k staršímu, tak musím přiznat, že jsem pyšná, na schůzky mladší dceři už jdu s většími obavami. A i to řeším s učitelkou, která měla nejdřív syna a teď mladší dceru. V tomhle případě srovnávám. Ale před dětmi si na to dávám pozor. To si hlídám. Obě děti jsou moc šikovné, starší se snaží, mladší se snažit nechce.“

Rodič B_m: „Srovnávám. Synovi učení jde, mladší moc ne, tak si myslím, že když víc upozorníme na ty lepší známky, může jí to popohnat.“

Rodič C_z: „Občas jo, občas synovi předhazují dcery lepší známky. Ale snažím se to eliminovat.“

Rodič C_m: „Nesrovnávám. To by nešlo. Nebylo by to spravedlivý, vždyť je každý dobrý v něčem jiném. Je pravda, že dcera se líp učí, ale na to doma nehrajeme.“

Rodič D_z: „Asi na vysvědčení, když oba přijdou s nějakými známkami, tak to srovnáváme i před nima, jinak ne.“

Rodič D_m: „Když je nějaký test a přinesou ho domů nebo na vysvědčení, tak jo.“

Rodič E_z: „Ne cíleně. Někdy je to ale nevyhnutelné, protože kluci se mezi sebou předhánějí sami. Takže já nějak zasahuju a občas je musím nějak rozsoudit, srovnat jejich školní výsledky. Ale snad pozitivně.“

Rodič E_m: „Nesrovnáváme. Oni se srovnávají sami. Soupeří neustále. Možná že mladší má díky tomu lepší výsledky ve škole, protože se snaží staršího syna dohonit.“

Dítě A₁: „Jenom na vysvědčení mi říkal taťka s mamkou, že má A. samý jedničky, a že bych si taky mohla opravit angličtinu. Že jsou jedničky lepší než dvojky.“

Dítě A₂: „Asi ne. Mamka říká, že jsme obě šikovný.“

Učitel A: „To jo, to řeknu. Někdy něco třeba...on dělá tohle, tys to taky dělala. Ale spíš tak pro zábavu. Asi v chování i v prospěchu.“

Učitel B: „To ne, to nedělám, ale je to strašně jednoduché to dělat, ale snažím se se tomu vyhnout.“

Učitel C: „Snažím se to nedělat, ale svádí to k tomu.“

Učitel D: „Ne. Není důvod. Každý je jiný a srovnávání jim rozhodně nepomůže.“

Učitel E: „Ne. Je to sice typické asi, ale ze zkušenosti vím, že to stejně nikdy nikomu nepomohlo, ba naopak. Rodiče to dělají, tak aspoň učitelé by neměli.“

Dítě B₁: „Jo, po vysvědčení říknou třeba, že já jsem měl samý a ona ne, že se má víc snažit nebo tak.“

Dítě B₂: „Mamka s taťkou asi jo. Vždycky se podívají na vysvědčení a něco za to oba dostanem, ale vždycky mi říknou, ať se zlepším. Bráchovi ne.“

Dítě C₁: „Asi jo. Brácha měl i trojku, tak mamka říkala, že jsem šikovná a že by se měl podívat do mojí žákovský.“

Dítě C₂: „Asi jo, občas, když přinesu blbou známku třeba z češtiny. Ale ségra je hrozně šprt, to je těžký mít takový známky.“

Dítě D₁: „Jo, po schůzkách říknou ségre, ať se víc hlásí nebo tak.“

Dítě D₂: „Jo. Pořád po vysvědčení, po třídních schůzkách.“

Dítě E₁: „Nesrovnávají. Ale když má brácha trojku, je máma našťvaná.“

Dítě E₂: „Brácha má dobrý známky a já taky, takže nesrovnávají.“

Otázka 16. Máte zkušenost s ovlivňováním učitelova mínění o mladším sourozenci na základě úspěchů staršího?

Rodič A_z: „Mám a velkou. Bavila jsem se s bývalou třídní starší M., která je teď třídní mladší a shodly jsme se, že A. je pohodář, zvládá to, vše udělá, jak má. Sama učitelka řekla, že je to úplně jiné než s M.“

Rodič A_m: „Tak to jo. Starší vždycky šla matematika, mladší dceři tolik nejde, učitelka na třídních schůzkách řekla, že čekala, že jí to taky půjde.“

Rodič B_z: „Asi jo. Určitě. Učitelka, kterou děti mají, to dělá. Syn je podle ní snaživý, dcera ne. Když mi chce učitelka říct, že dceři něco nejde, řekne to tak, že to moc

nechápe, když to synovi tak dobře šlo. Pak ale přejde na chování a to se zase snaží vyzdvihnout dceru. Spíš je asi ovlivněné očekávání. Syn byl snaživá, tak dcera taky bude.“

Rodič B_m: „Upřímně moc nevím, co odpovědět. Na schůzky chodí žena. Ale vzhledem k tomu, že dcera dostala učitelku, která dřív učila syna, bych řekl, že to nějak asi srovnávat bude.“

Rodič C_z: „Asi srovnávají. I když já mám jenom pozitivní zkušenosti. Spíš v legraci říká, že dcera byla takovej andílek a co to teď máme za d'ábla.“

Rodič C_m: „Nevím, řekl bych, že každý srovnává. Tak asi i paní učitelka naše děti.“

Rodič D_z: „Jo, určitě, i když jsou děti dost od sebe, tak si na staršího vždycky vzpomene jako na premianta třídy.“

Rodič D_m: „Stoprocentně. Ale my to víme sami, že mladší to zas tak dobře nejde, jako synovi, takže já to chápu, že jsou ovlivnění nebo překvapení.“

Rodič E_z: „Určitě jo. Mezi syny není zas tak velký věkový rozdíl, takže paní učitelka si oba kluky pamatuje. Na třídních schůzkách se tomu smějeme, oba dva kluci jsou takoví šašci.“

Rodič E_m: „Nejsem si jistý, zná oba dva, ale nevím, jestli je srovnává.“

Učitel A: „Trošku asi jo. Jsem zvědavá a trošku to porovnávám. A očekávám, že když byl starší bezproblémový, asi by to mohlo platit i u mladšího.“

Učitel B: „Určitě. Na něco jsem zvyklá a jakoby porovnávám ty děti. Když je to druhé slabší, tak s tím pracuju. Neříkám to dětem ani rodičům, ale v sobě to mám. A dost často jsou ty děti úplně jiný.“

Učitel C: „Myslím si, že jo. Člověk něco očekává. A asi spíš tak nějak ví, co čekat od rodiny jako od celku.“

Učitel D: „No, třeba jsem ráda, oddychnu si, když vím, že ke mně jde mladší a já měla staršího šikovného sourozence. To si říkám, že by to mohlo být dobrý. A většinou se to naplní. Každému jde něco jiného, ale asi nikdy to není tak markantní rozdíl. Jako že by přišel génius a pětkář. Tam asi fungují geny.“

Učitel E: „Tak to asi jo. Hlavně třeba kolegové se přijdou zeptat, hele, tys měl toho staršího Nováka, jaký byl? A očekávají, že mladší bude podobný. Já to taky očekávám, většinou mu jdou jiné věci, ale tím, že výchova je stejná, zas tak diametrálně se neliší.“

Otázka 17. Srovnáváte sourozence před rodiči? V jakých oblastech? Jak se snažíte eliminovat srovnávání sourozenců?

Učitel A: „No někdy možná jo, někdy řeknu, že ona taková nebyla, ale snažím se, abych to nedělala. Myslím si, že to není dobře. Ale nijak se to nesnažím vymýtit. Hlavně je to asi v manuální zručnosti a v matice a češtině.“

Učitel B: „Spíš se o tom bavíme, protože oni to chtějí, já jim to nevymlouvám. Spíš se jako zamýšlíme nad tím, jak je to možný, že jsou tak jiný, proč je to tak. Co šlo ve škole té a co tomu. Člověk se i opírá o zkušenost s prvním žákem a podle toho jedná. Už zná tu rodinu.“

Učitel C: „To ne. Nechci. Nemělo by se to. Neříkám jim sice, aby to ani oni nedělali, ale snažím se odvést pozornost a pochválit to dítě, které je třeba mladší, pomalejší.“

Učitel D: „Ne, to nikdy. Před nikým.“

Učitel E: „To ne, ale oni dost často chtějí. Chtějí vědět, jestli je někdo lepší nebo horší, tak jim řeknu, že se to nedá určit. Ale je to náročné, protože člověk to vnímá, kdo je lepší. Učitel by neměl.“

Otázka 18. Vyrůstal/a jste Vy sám/sama jako prvorozený/á, druhorozený/á, benjamínek? Jak Vás to ovlivňuje ve výchově svých dětí?

Rodič A_z: „Vyrůstala jsem jako prvorozená a hodně jsem se starala o své sourozence. Ovlivnilo mě to tak, že vyžaduju po starší dceři, aby se starala o mladší sestru, myslím si, že je to přirozené, sblíží se. Je sice pravda, že mi to často vadilo a chtěla jsem svůj klid, ale měla jsem je ráda.“

Rodič A_m: „Jsem starší ze dvou bratrů. Brácha mi taky šlapal na záda, byl šikovnej, musel jsem se dost učit, aby nebyl lepší. Je fakt, že mě tím brácha štvál. Ted' to je podobný mezi dcerama, ale nemyslím si, že by to starší štválo.“

Rodič B_z: „Byla jsem druhorozená, starší brácha mi nevadil, ale vadil mi mladší, benjamínek. Byl podle mě upřednostňovaněj, nikdy nedostal vynadáno. No a na děti to přenáším tak, že se snažím, abych oběma dala jasně najevo, že je mám stejně ráda. A myslím, že nepreferuju ani jedno z dětí.“

Rodič B_m: „Já jsem jedináček. Dost se po mně chtělo, neměl jsem žádný sourozence, tak mě to ovlivnilo asi tak, že jsem chtěl sám aspoň dvě děti.“

Rodič C_z: „Já jsem jedináček. Nevybavuju si, že by mě to nějak ovlivnilo. Asi ne.“

Rodič C_m: „Já měl tři bratry. Jsme velká rodina. Já byl nejmladší a s odstupem vidím, že jsem si svou roli užíval znamenitě. A jestli mě to ovlivnilo? Možná tak, že bych chtěl ještě další děcko, ale mam smůlu, protože manželka už nechce.“

Rodič D_z: „Jsem jedináček, snažila jsem se splnit všechny přání svých rodičů, ale nikdy jsem nebyla dost dobrá. To svým dětem dělat nechci.“

Rodič D_m: „Já jsem jedináček a musel jsem umět všechno. Od fotbalu přes kreslení po školu. Snažím se dětem dávat víc volnou ruku, ať si vyberou, co chtějí dělat a jsou v tom dobří.“

Rodič E_z: „Já vyrůstala se dvěma staršíma sestrama a nemůžu si ztěžovat. Jestli mě to ovlivnilo, těžko říct, ale asi jo, protože jsem vždycky chtěla velkou rodinu.“

Rodič E_m: „Já měl mladšího brácha a myslím si, že mít sourozence je fajn. Vidím to i u nás doma. Kluci se od sebe navzájem učí. A jednou, až budou dospělí, budou rádi, že měli tak pěkný dětství, že se tak prali a že si měli s kým hrát.“

Učitel A: „Jedináček. Myslím, že mě to neovlivňuje. Jediné co, že na mě rodiče vůbec neměli žádný nároky a já neměla ambice, až to bylo zvláštní, protože jsem dělala atletiku. Ale já toho po dětech chci dost teda.“

Učitel B: „Mám staršího brácha, ale už jsem byla spíš jako jedináček. Jsme od sebe čtyři roky a neměli jsme se rádi. Ale nevím, jestli mě to ovlivnilo. Já jenom vím, že chci, aby se moje děti měly rády.“

Učitel C: „Mám mladší sourozence. Dva. To myslím, že asi neovlivnilo. Nepřijde mi to.“

Učitel D: „Mám, mám mladšího. O tom jsem nepřemýšlela, ale asi mám atributy prvorozených. Jsem zodpovědná, měla jsem pocit, že se o brácha musím postarat, bráchovi to vadilo, ještě mě to učení šlo, bráchovi ne, tak byl v nevýhodě. Takže ta zodpovědnost, to mě asi ovlivnilo. I v práci. Zodpovědnost vyžaduju i po dětech. Zvládnou si to zmanažerovat sama.“

Učitel E: „Mám staršího brácha, Ovlivnilo mě to tak, že chci mít ve třídě dobré vztahy, my je s bráchou nikdy neměli. Byli jsme od sebe osm let a žili jsme spíš vedle sebe než spolu.“

Otázka 19. Domníváte se, že v problematice srovnávání, sehrává roli zkušenost rodiče jako prvorozeného, druhorozeného, benjamínka?

Učitel A: „*Jo. Myslím si, že to rodiče chtějí udělat tak, aby se vyhnuli tomu, co jim vadilo. Já sama jsem jedináček a nechtěla jsem, aby moje dítě bylo samotné, vždycky jsem chtěla mít tři děti. Asi to lidi ovlivní a snaží se nedělat ty jakoby chyby svých rodičů.*“

Učitel B: „*Určitě jo. Každá zkušenost nás provází životem. Člověk ze zkušeností čerpá. To, co jim vadilo při jejich výchově, se snaží potlačit při výchově svých dětí. Třeba zrovna to porovnávání.*“

Učitel C: „*Tak to nevím, spíš jo, moje sestra má dvě děti, je druhorozená a hodně se mi snažila vyrovnat. Teď si na to dává pozor u svých dětí.*“

Učitel D: „*Myslím, že jo, ale rodiče si to vůbec neuvědomují. Žijí v nějakém stereotypu a někde jsem četla, že prvorození si hledají i prvorozené partnery. I já to tak mám. A máme s mužem asi podobný pohled na výchovu.*“

Učitel E: „*Určitě jo. Rodiče většinou nechtějí opakovat chyby svých rodičů, proto se snaží dělat něco jiného, jen aby se nepodobali svým rodičům.*“

Příloha č. 2 - Přepis dotazníku

Vážení rodiče,

v současné době dokončuji studium na pedagogické fakultě UK, obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Pro svou diplomovou práci Sourozenecká rivalita a její odraz ve školní úspěšnosti bych Vás ráda požádala o pomoc a cenné informace pro můj výzkum.

Prosím o vyplnění dotazníku, který mi pomůže odpovědět na otázky související s mým tématem.

Všechny informace, které poskytnete, jsou pouze pro účely mé diplomové práce, dotazník je anonymní. Všech pozitivních i negativních poznatků a názorů si velmi cením.

Na většinu otázek je možné odpovědět zaškrtnutím vyhovující odpovědi, u některých otázek můžete zaškrtnout více možností popřípadě připsat jiný názor.

Za vyplnění děkuji.

Radka Hánová

Jaké je Vaše pohlaví?

Muž

Žena

Kolik máte dětí?

0

1

2

3

4

Více

Kolik let je staršímu dítěti?

(číselná odpověď)

Kolik let je mladšímu dítěti?

(číselná odpověď)

Kolik let je nejmladšímu dítěti?

Nemám další dítě

(číselná odpověď)

Máte vy sám/sama sourozence nebo jste vyrůstal jako jedináček?

Jsem jedináček

Mám staršího sourozence

Mám mladšího sourozence

Mám staršího i mladšího sourozence

Ovlivňuje Vás to ve výchově Vašich dětí?

Ano, jakým způsobem? *(krátká odpověď)*

Ne, neovlivňuje.

Nejsem si jist.

Co si představíte pod pojmem sourozenecká rivalita?

(krátká odpověď)

Myslíte si, že je sourozenecká rivalita problém?

Ano.

Ne.

Nevím.

Objevuje se u Vašich dětí rivalita?

Ano.

Ne.

Jakým způsobem se sourozenecká rivalita projevuje?

(krátká odpověď)

Čím bývají často způsobeny hádky mezi Vašimi dětmi? (Vyberte jeden či více okruhů)

Dobývání si svého postavení.

Pře o povinnosti.

Pocit upozadění/méněcennosti jednoho ze sourozenců.

Úspěšnost jednoho z dětí.

Jiné.

Kdo ze sourozenců při hádkách ustupuje?

Starší.

Mladší.

Pokaždé jinak.

Snažíte se vstupovat do hádek/neshod dětí či je necháváte problémy řešit samotné?

Ano, vstupuji. Jak? (*krátká odpověď*)

Ne, nechávám to na nich.

Dáváte dětem druhého sourozence za vzor?

Ano.

Ne.

Proč dáváte dětem druhého sourozence za vzor?

(*krátká odpověď*)

Proč nedáváte dětem druhého sourozence za vzor?

(*krátká odpověď*)

Navštěvují Vaše děti stejnou školu?

Ano.

Ne.

Jaké výhody a nevýhody vnímáte vzhledem ke stejnému či odlišnému výběru školy?

(*krátká odpověď*)

Pocítujete, že se mladší sourozenec touží vyrovnat staršímu?

Ano.

Ne.

Nevím

(*krátká odpověď*)

Srovnáváte slovně výsledky jednoho z dětí s druhým sourozencem?

Nikdy.

Někdy, stává se mi to.

Ano, záměrně.

Myslíte si, že školní úspěch staršího sourozence motivuje mladší dítě?

Ano.

Spíše ano.

Ne.

Nevšimla jsem si.

Máte zkušenost s ovlivňováním učitelova mínění o mladším sourozenci na základě úspěchů staršího?

Ano, jak? (*krátká odpověď*)

Ne.